

ปลดหนี้

เขาปลดกันอย่างไร

พรเทพ ทวีกาญจน์

ผู้บริหารสำนักกฎหมายบุคคล
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

อันว่าการปลดหนี้เป็นการทำให้หนี้ระงับ ซึ่งเกิดจากการกระทำของฝ่ายเจ้าหนี้ที่แสดงเจตนาฝ่ายเดียวที่ต้องการให้หนี้ที่มีอยู่ระหว่างตัวเจ้าหนี้กับลูกหนี้ให้ระงับลงไม่ว่าจะเป็นทั้งหมด หรือบางส่วนซึ่งการปลดหนี้เช่นนี้เป็นการกระทำฝ่ายเดียว แต่ปกติแล้วตัวลูกหนี้ก็ได้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการในส่วนนี้ด้วย เช่น กรณีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ที่มีข้อตกลงกันเพื่อไปดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้เป็นไปตามสัญญา เช่น การขายที่ดินนำเงินมาชำระหนี้พอขายที่ดินเสร็จส่วนที่เหลือก็ปลดหนี้ให้

เรื่องของการปลดหนี้มันได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 340 ความว่า ถ้าเจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ว่าจะปลดหนี้ให้ท่าน หนี้นั้นก็อันระงับสิ้นไป

ถ้าหนี้มีหนังสือเป็นหลักฐาน การปลดหนี้ก็ต้องทำเป็นหนังสือด้วย หรือต้องเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือขีดฆ่าเอกสารนั้นเสีย

หนี้ที่เจ้าหนี้จะปลดหนี้ให้ลูกหนี้ได้อาจเป็นหนี้ที่เกิดจากมูลสัญญา หรือละเมิด หรือมูลหนี้ประการอื่นก็ได้ ตามปกติการปลดหนี้มักจะเกิดจากการร้องขอของลูกหนี้ โดยลูกหนี้ทำความพอใจบางอย่างให้แก่เจ้าหนี้ หรืออาจเกิดจากความพอใจของเจ้าหนี้เอง โดยไม่มีการตอบแทนกันก็ได้ การที่เจ้าหนี้ยอมรับชำระหนี้บางส่วนโดยเจตนาไม่เรียกร้องเอาหนี้ส่วนอื่นอีกต่อไปก็ถือได้ว่าเป็นการปลดหนี้ หรือกรณีการที่ลูกหนี้ชำระหนี้เป็นอย่างอื่น หรือแปลงหนี้ใหม่ทำให้หนี้เดิมระงับไปแล้ว แม้กระทำเช่นนั้นแล้วเจ้าหนี้แสดงเจตนาว่าจะมีไม่เรียกร้องใดๆ จากลูกหนี้ก็เป็นการปลดหนี้เช่นกัน

การปลดหนี้ที่มีข้อสาระสำคัญประการหนึ่ง คือ **การสละสิทธิไม่บังคับตามสิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้มีอยู่โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เกี่ยวกับมูลแห่งหนี้** แต่ถ้าเป็นการตกลงเลิกสัญญา หรือการประนีประนอมยอมความไม่ถือว่าเป็นการปลดหนี้

สำหรับวิธีการปลดหนี้เช่นนี้ แบ่งออกเป็นหนี้ที่ไม่มีหนังสือเป็นหลักฐาน กับหนี้ที่มีหนังสือเป็นหลักฐาน หนี้ที่มีหนังสือเป็นหลักฐานให้ถือตามความเป็นจริง อาจ

เป็นหน้าที่มีกฎหมายบังคับให้มีหลักฐานเป็นหนังสือ เช่น สัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น หรือมีกฎหมายบัญญัติให้ทำสัญญาเป็นหนังสือ เช่น สัญญาเช่าซื้อ คู่กรณีจึงได้ทำหนังสือเป็นหลักฐานไว้ หรือคู่กรณีได้ทำสัญญากันไว้เป็นหนังสือ หรือทำหลักฐานไว้เป็นหนังสือกันเองโดยสมัครใจ แม้ไม่มีกฎหมายบังคับให้ต้องทำเช่นนั้นก็ถือว่าเป็นหน้าที่มีหนังสือเป็นหลักฐานเช่นกัน **การแสดงความปลดหนี้ต้องทำด้วยการทำเป็นหนังสือ หรือเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือขีดฆ่าเอกสารนั้นอย่างใดอย่างหนึ่ง** สำหรับการเวนคืนเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งหนี้ให้แก่ลูกหนี้ หรือการขีดฆ่าเอกสารนั้น เจ้าหนี้ต้องกระทำโดยมีเจตนาปลดหนี้ มิใช่เกิดจากการผิดพลาดหรือสำคัญผิด การปลดหนี้เกิดจากการแสดงเจตนาของเจ้าหนี้แต่ฝ่ายเดียว ซึ่งต้องมีการแสดงออกให้ปรากฏ การที่เจ้าหนี้นิ่งเฉยไม่เรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้จะถือว่าเป็นการปลดหนี้ไม่ได้ไม่ สำหรับหนี้ที่ไม่มีหนังสือเป็นหลักฐาน การปลดหนี้ย่อมทำได้ด้วย **เจ้าหนี้แสดงเจตนาต่อลูกหนี้ด้วยวาจา หรือทำเป็นหนังสือก็ได้**

เมื่อเจ้าหนี้ได้ปลดหนี้ให้ลูกหนี้แล้ว หนี้นั้นย่อมระงับไป เจ้าหนี้จะเรียกร้องบังคับให้ชำระหนี้ก็ไม่ได้ **แต่มีคำถามว่าในกรณีที่ปลดหนี้ร่วม ถ้าเจ้าหนี้ปลดหนี้ให้ลูกหนี้ร่วมคนใดคนหนึ่งแล้วผลเป็นอย่างไร** ในกรณีนี้การปลดหนี้ย่อมทำให้ลูกหนี้ร่วมคนนั้นหลุดพ้นจากหนี้ คงเป็นประโยชน์แก่ลูกหนี้ร่วมคนอื่นเพียงเท่าส่วนที่เจ้าหนี้ปลดหนี้ให้ลูกหนี้ร่วมคนนั้นเท่านั้น

เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 893/2540 การที่ผู้ค้ำประกันยอมผูกพันตนต่อเจ้าหนี้อยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมนั้น มีผลเป็นการสละสิทธิบางประการที่ผู้ค้ำประกันอาจยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้เจ้าหนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยลักษณะค้ำประกัน

เท่านั้น หน้าที่ความรับผิดชอบของลูกหนี้ ชั้นต้นที่มีต่อเจ้าหนี้ก็ดี ต่อผู้ค้ำประกันในฐานะพิเศษดังกล่าวก็ดี ยังคงมีอยู่ตามเดิม เหตุหลุดพ้นจากหนี้ที่ค้ำประกันของผู้ค้ำประกันจะเป็นผลให้จำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นหลุดพ้นไปด้วยนั้น ย่อมเป็นไปตามป.พ.พ. มาตรา 685 คือ จะหลุดพ้นเฉพาะในส่วนที่ผู้ค้ำประกันได้ชำระหนี้ ในส่วนหนี้ที่ยังเหลืออยู่นั้น จำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้

การที่บุคคลภายนอกชำระหนี้แทนท. ผู้ค้ำประกันที่ยอมรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมไปเท่าใด ถือได้ว่าเป็นการชำระหนี้โดยท. ผู้ค้ำประกันและมีผลให้จำเลยที่ 1 หลุดพ้นเพียงเท่าจำนวนนั้น ส่วนหนี้ที่ยังมิได้ชำระแม้โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้จะไม่ติดใจเรียกร้องจากท. ไม่ว่าจะในรูปปลดหนี้หรือประนีประนอมยอมความหนี้ส่วนดังกล่าวยังคงเป็นส่วนที่ยังมิได้มีการชำระ จำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้ชั้นต้นยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้

บทสรุปสังท้าย การปลดหนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่เจ้าหนี้และลูกหนี้ได้เจรจาดตกลงกันจนเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่ายแล้ว จะมีการลดหนี้ให้กันเท่าไร อย่างไร เมื่อได้ขอสรุปกันแล้วเจ้าหนี้ก็จะปลดหนี้ในส่วนนั้นให้ สำหรับหนี้ที่ทำเป็นหนังสือนั้น การปลดหนี้จะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้ทำการปลดหนี้เป็นหนังสือแล้วเช่นกัน ส่วนการปลดหนี้ที่ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือจะปลดหนี้กันด้วยวาจาก็มีผลสมบูรณ์ หรือจะทำเป็นหนังสือก็ได้ การปลดหนี้เป็นการผ่อนผันหนี้ หรือยกหนี้ให้ลูกหนี้ ทำให้ลูกหนี้สามารถประกอบกิจการได้ต่อไป เป็นการให้โอกาสในการหาเงินมาชำระหนี้ แต่ทั้งนี้ทุกอย่างอยู่ที่เจ้าหนี้จะให้โอกาส และลูกหนี้มีความจริงใจแค่ไหนในการชำระหนี้ที่เหลือ

